

**ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА**  
**ФАКУЛТЕТ „УПРАВЛЕНИЕ“**  
**КАТЕДРА „УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“**

---

---

**УТВЪРЖДАВАМ:**

**Ректор:**

( Проф. д-р Пл. Илиев)

**У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А**

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „УПРАВЛЕНСКА ОТЧЕТНОСТ“;

ЗА СПЕЦ: „Мениджмънт“; ОКС „бакалавър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: 7;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 180 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 6

**РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН**

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
Т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	120	-

Изготвили програмата:

1. ....  
(Доц. д-р Д. Серафимова)

2. ....  
(ас. Б. Митев)

Ръководител катедра: .....  
„Управление и администрация“ (Доц. д-р Д. Добрев)

## I. АНОТАЦИЯ

Основното предназначение на дисциплината “Управленска отчетност” е да разшири специализираните управленски знания на студентите за отчетните информационни системи в организациите. В съдържателно отношение дисциплината се основава на постановките на традиционната управленска отчетност (Management accounting) и тяхното по-нататъшно развитие в съвременните концепции за изследване структурата на приходите и разходите в бизнеса с оглед ефективното вземане на управленски решения.

Дисциплината има за цел да запознае студентите с различни методи и системи за калкулиране себестойността на единица продукт/услуга за нуждите на управленските решения при стратегическо позициониране на фирмата, ценообразуване, планиране на продуктовия микс и др. Акцентира се върху техниките за анализ, планиране и контрол на фирмените разходи по продукти, отделни звена и общо за организацията.

Схващанията за разширяване на управлението на разходите отвъд “традиционните обекти на управленското счетоводство” се илюстрират чрез съвременни постановки, като например системата ABC (Activity-Based Costing) за калкулиране въз основа на дейностите, методът ABM (Activity-Based Management), анализ на дейностите и разходите по веригата на стойността, управление на разходите при прилагане на системата JIT и др.

Студентите могат да прилагат придобитите нови знания от дисциплината „Управленска отчетност” в процеса на вземане на стратегически управленски решения, свързани с управление на продуктовия микс, процеса на ценообразуване, бюджетиране и контрол на разходите, създаване и поддържане на фирмени конкурентни предимства и др.

## II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СУ	ЛУ
<b>ТЕМА 1. ВЪВЕДЕНИЕ В УПРАВЛЕНСКА ОТЧЕТНОСТ</b>		<b>1</b>	<b>1</b>	<b>2</b>
1.1	Същност на дисциплината “Управленска отчетност”	½	½	1
1.2	Европейско-континентален и англосаксонски модел за определяне на разходите – предпоставки за възникване, същност и приложение	½	½	1
<b>ТЕМА 2. ИЗСЛЕДВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА РАЗХОДИТЕ</b>		<b>3</b>	<b>2</b>	<b>5</b>
2.1	Същност и класификация на разходите за целите на анализа на вътрешнофирмената дейност	1	1	2
2.2	Методи за изследване изменението на разходите	2	1	3
<b>ТЕМА 3. АНАЛИЗ НА РАЗХОДИТЕ, ОБЕМА И ПЕЧАЛБАТА ПРИ ВЗЕМАНЕ НА УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ</b>		<b>3</b>	<b>1</b>	<b>4</b>
3.1	Анализ на разходите, обема и печалбата при вземане на управленски решения – характеристика на CVP-анализа	1	½	1 ½
3.2	Прилагане на инструментариума на CVP-анализа при вземане на управленски решения за ценообразуване на продуктите, определяне на критичен обем продажби и др.	2	½	2 ½
<b>ТЕМА 4. ПРИЛАГАНЕ НА МОДЕЛИТЕ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОПЕРАЦИИТЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА РАЗХОДИТЕ</b>		<b>2</b>	<b>2</b>	<b>4</b>

4.1	Роля на моделите при решаване на проблемите на управление на разходите	½	½	1
4.2	Техники за прилагане на моделите	½	½	1
4.3	Информация за вземане на управленски решения в условия на риск и несигурност	1	1	2
<b>ТЕМА N 5. ТРАДИЦИОННИ МЕТОДИ И СИСТЕМИ ЗА КАЛКУЛИРАНЕ СЕБЕСТОЙНОСТТА НА ПРОДУКТИТЕ</b>		<b>3</b>	<b>2</b>	<b>5</b>
N.1	Калкулация и видове калкулации	1	1	2
N.2	Традиционни методи за калкулиране себестойността на продуктите и услугите	1	½	1 ½
N.3	Традиционни системи за калкулиране на себестойността на продуктите и услугите	1	½	1 ½
<b>ТЕМА N 6. ПЛАНОВА КАЛКУЛАЦИЯ НА СЕБЕСТОЙНОСТТА НА ЕДИНИЦА ПРОДУКЦИЯ ПРИ ТРАДИЦИОННОТО УПРАВЛЕНСКО СЧЕТОВОДСТВО</b>		<b>6</b>	<b>2</b>	<b>8</b>
N.1	Същност и обща характеристика на стандартите за разходи	1	½	1 ½
N.2	Технология за изработване на стандарти за преки разходи за материали и за преки разходи за труд	2	½	2 ½
N.3	Технология за изработване на стандарти за режийни разходи	2	½	2 ½
N.4	Технология за изработване на стандарти за административни и продажбени разходи	1	½	1 ½
<b>ТЕМА N 7. СЪВРЕМЕННИ МЕТОДИ ЗА КАЛКУЛИРАНЕ НА РАЗХОДИТЕ</b>		<b>2</b>	<b>1</b>	<b>3</b>
N.1	Същност и приложение на метода ABC (Activity-Based Costing) в производствената сфера	1	½	1 ½
N.2	Приложение на метода ABC (Activity-Based Costing) в сферата на услугите	1	½	1 ½
<b>ТЕМА N 8. БЮДЖЕТЕН ПРОЦЕС</b>		<b>4</b>	<b>1</b>	<b>5</b>
N.1	Основи на бюджетния процес на организациите – характеристика на главния бюджет и фази на бюджетния процес	2	½	2 ½
N.2	Характеристика на подходите за бюджетиране: приходно бюджетиране, бюджет на нулева база, бюджетиране на база дейности.	2	½	2 ½
<b>ТЕМА N 9. ОТЧИТАНЕ НА РАЗХОДИТЕ В УПРАВЛЕНСКОТО СЧЕТОВОДСТВО</b>		<b>2</b>	<b>1</b>	<b>3</b>
N.1	Същност и основни изисквания при отчитане на разходите. Характеристика на операциите при отчитане на разходите в управленското счетоводство.	1	½	1 ½
N.2	Изготвяне на отчетни калкулации в управленското счетоводство	1	½	1 ½
<b>ТЕМА N 10. КОНТРОЛ НА РАЗХОДИТЕ</b>		<b>2</b>	<b>1</b>	<b>3</b>
N.1	Същност и цели на контрола на разходите в управлението на организациите	1	½	1 ½
N.2	Видове контрол на разходите	1	½	1 ½
<b>ТЕМА N 11. ИЗГРАЖДАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РАЗХОДИТЕ</b>		<b>2</b>	<b>1</b>	<b>3</b>
N.1	Същност и предназначение на разходните информационни системи	1	½	1 ½
N.2	Изграждане на информационни системи за управление на разходите	1	½	1 ½
<b>ОБЩО ЧАСОВЕ</b>		<b>30</b>	<b>15</b>	<b>45</b>

### **III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:**

<b>№. по ред</b>	<b>ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА</b>	<b>Брой</b>	<b>ИАЗ ч.</b>
<b>1.</b>	<b>Семестриален (текущ) контрол</b>		
1.1.	Казуси и задачи	5	70
1.2.			
1.3.			
1.4.			
<b>Общо за семестриален контрол:</b>		<b>5</b>	<b>70</b>
<b>2.</b>	<b>Сесиен (краен) контрол</b>		
2.1.	Изпит – тест с отворени и затворени въпроси	1	50
<b>Общо за сесиен контрол:</b>			
<b>Общо за всички форми на контрол:</b>		<b>6</b>	<b>120</b>

### **IV. ЛИТЕРАТУРА**

#### **ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:**

1. Герганов, Георги, Виолета Блажева. Управленска отчетност: Информационно осигуряване на стопанското управление за разходите на предприятието. Свищов: Акад.изд. „Ценов“ при Стоп.академия „Д. А. Ценов“. 2012

#### **ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:**

2. Александрова, Недялка и др. Управленско счетоводство. Сборник от задачи и тестове. Варна: Изд. „Наука и икономика“, 2014
3. Бонев, Ж. Себестойност на продукцията: същност, отчитане, анализ. София, Персонал Консулт. 2004
4. Илиев, Георги. Управленско счетоводство. Свищов: Акад. изд. „Ценов“, 2012
5. Йонкова, Бойчинка. Управленски анализи и счетоводство. София: Унив. изд. Стопанство, 2009
6. Каплан. Р., Д. Нортън. Балансирана система от показатели за ефективност. Как да превърнем стратегията в действие. Превод. София, Класика и стил. 2005.
7. Личев, И., Д. Серафимова. Сборник от задачи по управление на операциите и управление на разходите. Варна, УИ на ИУ–Варна, 2001
8. Нешева-Кьосева, Нинел. Въведение в екологичното и социалното счетоводство. София, Изд. на НБУ, 2014
9. Павлова, М. Управленско счетоводство. София, Ромина, 2001
10. Симеонов, О. Контролинг. София, Тракия-М. 2001.
11. Трифонов, Тр. Системи и методи за анализ на разходите и калкулиране на себестойността. София, Тракия, 2003
12. Трифонов, Трифон. Управленско счетоводство. София: Унив. изд. Стопанство, 2009
13. Шопов, Д. Управление на работната заплата. София, Стопанство, 1997.
14. CAM-I. The CAM-I Glossary of Activity-Based Management, Edited by Norm Raffish and Peter B. Turney, Arlington: CAM-I, 1991
15. Cooper, R., R. Kaplan. The Design of Cost Management Systems. Text and Cases. Prentice Hall, New Jersey, 1999